

Αυταρχισμός και δημοκρατία στο σχολείο και στη σχολική τάξη

Ενότητα 1: Εισαγωγικά - Γνωριμία με το μάθημα

Δημήτρης Θ. Ζάχος
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Εισαγωγικά - Γνωριμία με το μάθημα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Γνωριμία με το μάθημα.
2. Ποιες είναι οι αιτίες που προκαλούν προβλήματα συμπεριφοράς.
3. Εισαγωγικά: σκοποί και στόχοι του μαθήματος.
4. Αξιολόγηση.

Σκοποί ενότητας

- Γνωριμία με το διδάσκοντα, το μάθημα και την προσέγγισή του για τον τρόπο διεξαγωγής και αξιολόγησης του μαθήματος.
- Πρώτη διαπραγμάτευση βασικών για το μάθημα εννοιών όπως αυτή της σχολικής πειθαρχίας.
- Πρώτη διερεύνηση των αντιλήψεων των φοιτητριών/τών για τους λόγους που υπάρχουν τα προβλήματα συμπεριφοράς ορισμένων μαθητών/τριών στο σχολείο.

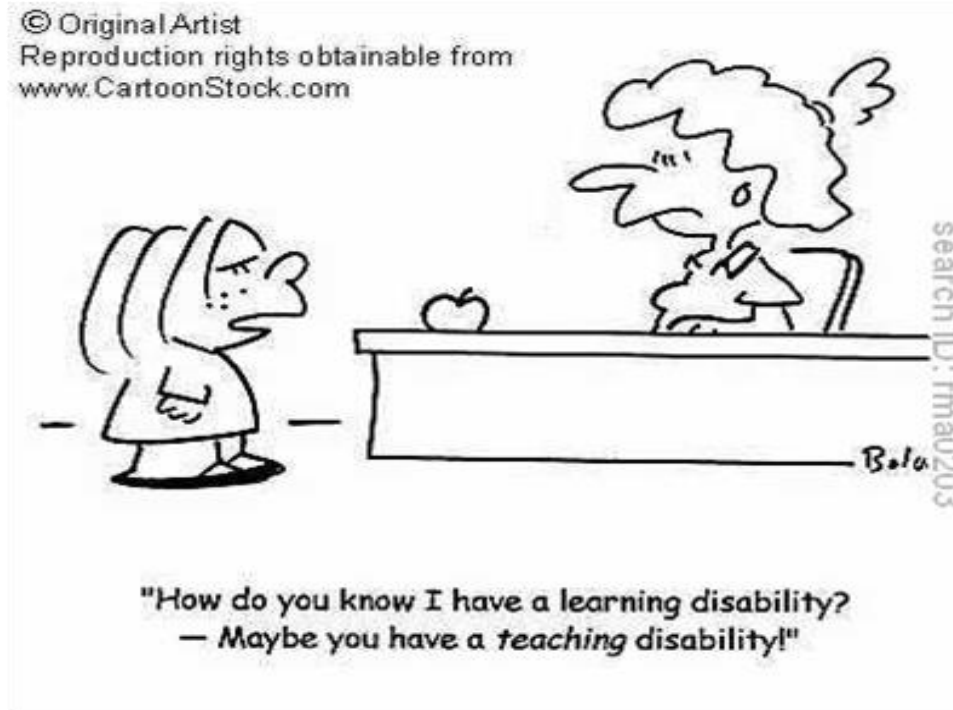

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Γνωριμία με το μάθημα

Γελοιογραφία 1

Εικόνα 1: Γελοιογραφία στην οποία καυτηριάζεται το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα.

Θα κερδίσετε από το μάθημα εάν

- Είστε ανοιχτοί σε διαφορετικές προσεγγίσεις.
- Προκαλέστε τον εαυτό σας να αντιμετωπίσει με βαθιά σκέψη και να αναλύσει τα ζητήματα που θα θιχθούν.

Ερωτήματα

- Τι περιμένουμε από το συγκεκριμένο μάθημα;
- Σε τι θα αναφερθούμε;
- Πώς είναι αυτό γνωστό;

Πειθαρχία

Πως θα αποκτήσει θετικό περιεχόμενο;

- Η πειθαρχία ως απαραίτητη προϋπόθεση ελευθερίας και δημοκρατίας.

Σχεδιασμός, διδακτικό αντικείμενο, αξιολόγηση

Τι γίνεται με τη «διαχείριση» της σχολικής τάξης;

- Προσωπικές ιδεολογικές, πολιτικές και παιδαγωγικές αντιλήψεις και πρακτικές
- Ελάχιστη ακαδημαϊκή παραγωγή στην Ελλάδα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**Ποιες είναι οι αιτίες που
προκαλούν προβλήματα
συμπεριφοράς**

Δημοφιλείς ερμηνείες I

- Ο χαρακτήρας
- Το «κακό» οικογενειακό περιβάλλον

Δημοφιλείς ερμηνείες II

- Εάν τις απορρίψουμε, τότε τι;
- Υπάρχουν ατομικοί παράγοντες είναι όμως τόσο πολλές οι παθολογικές καταστάσεις;

Η συγκυρία Ι

- «Μαθήματα ευτυχίας»
- Η σχετική θεωρητική παραγωγή σε δυτικές χώρες
- «Zero tolerance» και surveillance στις ΗΠΑ

Η συγκυρία: ο ρόλος των εκπαιδευτικών στη ΜΒ Ι

- Richard Adams. Access to best teaching is down to luck, says Ofsted. The Guardian, Wednesday 11 December 2013. Online at: <http://www.theguardian.com/education/2013/dec/11/access-to-best-teaching-down-to-luck-ofsted>, 11/12/2013.
- Tristram Hunt, the shadow education secretary, said that school improvement required highly trained teachers to boost learning and discipline. "Unqualified teachers lack the training to manage classroom disruption. It's a scandal that [David] Cameron is allowing unqualified teachers into classrooms on a permanent basis, damaging education. Labour would end this watering down of standards, insisting all teachers are qualified," Hunt said.

Η συγκυρία: ο ρόλος των εκπαιδευτικών στη ΜΒ ΙΙ

- The DfE spokesman said the department agreed with this part of Wilshaw's remarks: "Bad classroom behaviour is hugely disruptive to children's education. It means teachers can't teach and pupils can't learn. That is why a key part of our reforms is restoring discipline in schools and why we have **strengthened teachers' powers** to put them **back in charge**." Teachers are now able to search pupils for prohibited items and more easily remove disruptive pupils, the DfE said.

Η συγκυρία (στην Ελλάδα) I

- Οι αλλαγές στις δομές της οικογένειας, ο ρόλος του σχολείου και ανησυχίες γονέων και εκπαιδευτικών.
- Μετατόπιση από την κοινωνική «συμπόνια» σε πολιτικές τιμωρίας και σκληρής πειθαρχίας.
- Bullying – ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί στα σχολεία.

Η συγκυρία (στην Ελλάδα) II

- Μπαϊρακτάρης, Κ. (2013). Ο εκφοβισμός στα σχολεία και η βία της φτώχειας. Εφημερίδα των Συντακτών, 1η Σεπτεμβρίου. Παρατίθεται στο: <http://archive.efsyn.gr/?p=102200>, ανακτήθηκε στις 15/12/13.
- Η κατασκευή μηχανισμών κοινωνικού ελέγχου στην εκπαίδευση (π.χ. παρατηρητήρια, προληπτικά προγράμματα) είναι εργαλείο που αποσκοπεί στη συμμόρφωση και υποταγή του πιο ζωντανού και δημιουργικού μέρους της ελληνικής κοινωνίας, των νέων, στο κυρίαρχο σύστημα. Η νομιμοποίηση αυτών των μηχανισμών καταστολής και κοινωνικού ελέγχου επιτυγχάνεται μέσα από τη συρρίκνωση των «ασυμμόρφωτων μαθητών» σε προβληματικούς/μη φυσιολογικούς/μη κανονικούς.

Η συγκυρία (στην Ελλάδα) III

- Μπαϊρακτάρης, Κ. (2013). Ο εκφοβισμός στα σχολεία και η βία της φτώχειας. Εφημερίδα των Συντακτών, 1η Σεπτεμβρίου. Παρατίθεται στο: <http://archive.efsyn.gr/?p=102200>, ανακτήθηκε στις 15/12/13.
- Η ψυχιατρική και η ψυχολογία καλούνται να νομιμοποιήσουν επιστημονικά την τεχνητή παθολογικοποίηση των μαθητών και του σχολείου. Έτσι, διεισδύουν ως ειδικοί στο σχολείο με το πρόσχημα της πρόληψης.

Και το σχολείο;

- Αναλυτικό Πρόγραμμα και εμπειρίες των παιδιών
- Πιεστικό και υπερφορτωμένο ωρολόγιο πρόγραμμα
- Έλλειψη χώρου (αυλή)
- Εχθρικό σχολικό κλίμα
- Οι νέοι/ες δάσκαλοι/ες αναλαμβάνουν τις δυσκολότερες τάξεις
- Τα μαθηματικά την τελευταία ώρα
- Έλλειψη πόρων για βασικές λειτουργίες του σχολείου

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εισαγωγικά: σκοποί και στόχοι του μαθήματος

Σκοποί και στόχοι του μαθήματος I

- Να γίνουμε ικανοί και ικανές να «χειριστούμε» θέματα της καθημερινής εκπαιδευτικής πραγματικότητας.
- Να κατανοήσουμε τα διαφορετικά περιεχόμενα των κεντρικών εννοιών του μαθήματος και να μπορέσουμε να σχετίσουμε τις θεωρητικές έννοιες με τις πρακτικές τους διαστάσεις.
- Να αποκτήσουμε άποψη πάνω σε διάφορα επίμαχα εκπαιδευτικά ζητήματα, τα οποία έχουν σχέση με την εξουσία και την αυταρχική ή τη δημοκρατική της άσκηση στο σχολείο.

Σκοποί και στόχοι του μαθήματος II

- Να κατανοήσουμε τις διαφορετικές προσεγγίσεις στην εκπαίδευση – παραδοσιακή, προοδευτική, ριζοσπαστική- σε σχέση με την ελευθερία και τον αυταρχισμό στο σχολείο και τη σχολική τάξη.
- Να αναγνωρίσουμε τις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών μας και να έρθουμε σε επαφή με τις συγκεκριμένες διδακτικές στρατηγικές και πρακτικές που τους/τις αφορούν.

Σκοποί και στόχοι του μαθήματος III

- Να διαμορφώσουμε τη δική μας αντίληψη για τα ζητήματα του σχολικού κλίματος και της «πειθαρχίας» στο σχολείο και στην τάξη.
- Να σχετίσουμε τις θεωρητικές έννοιες που θα συζητηθούν με τις πρακτικές τους συνέπειες για τη διδασκαλία.
- **ΝΑ ΕΡΘΟΥΜΕ ΣΕ ΕΠΑΦΗ (ΚΑΙ ΝΑ ΜΑΣ ΓΙΝΕΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ) με την τρέχουσα έρευνα.**

Ενδεικτικά περιεχόμενα I

- Παραδοσιακή εκπαίδευση και Σχολικές Πρακτικές
- Προοδευτική εκπαίδευση και Σχολικές Πρακτικές
- Ριζοσπαστική Παιδαγωγική και Σχολικές Πρακτικές
- Ηθική Εκπαίδευση και Εκπαιδευτικά Προγράμματα για τη διαμόρφωση του χαρακτήρα των μαθητών/τριών

Ενδεικτικά περιεχόμενα II

- Τα προβλήματα συμπεριφοράς των μαθητριών και οι αιτίες τους
- Η ασφάλεια και η «τάξη» στη σχολική μονάδα
- Πρόληψη και αντιμετώπιση της σχολικής βίας
- Η οργάνωση της σχολικής τάξης
- Κανόνες και διαδικασίες στη σχολική τάξη

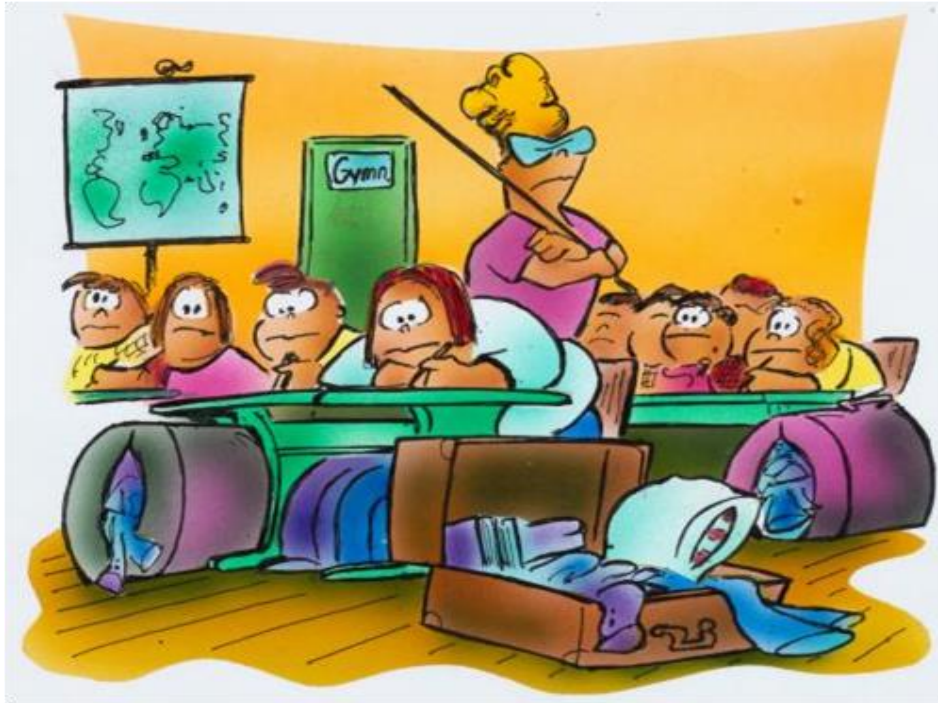

Ενδεικτικά περιεχόμενα III

- Αμοιβές και Ποινές
- Διδακτικά στυλ για την αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς στην τάξη
- Θεωρίες «διαχείρισης» της σχολικής τάξης
- Θεωρίες και τρόποι διατήρησης της πειθαρχίας στην τάξη

Γελοιογραφία 2

Εικόνα 2: Γελοιογραφία που σχολιάζει τη σχολική πειθαρχία.

Το μάθημα I

1. Τι συνιστά ένα ακαδημαϊκό μάθημα;
  - Παρακολούθηση και συμμετοχή
  - Ανακοινώσεις – επικοινωνία:
  - <http://users.auth.gr/dimzachos>
  - dimzachos@eled.auth.gr &
  - Moodle

Το μάθημα II

1. Παρακολούθηση και συμμετοχή
2. Διδακτική προσέγγιση:
  - Διαλέξεις
  - Ομαδικές συζητήσεις
  - Προβολές
  - Προσκεκλημένοι ομιλητές
  - Παρουσιάσεις φοιτητών/τριών

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αξιολόγηση

Αξιολόγηση

- Α. ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

[6 μονάδες]

Ανάθεση εργασιών

1. Διαπραγμάτευση βασικών εννοιών και στοιχείων των μαθημάτων.
2. Κριτική ανάλυση επίκαιρων θεμάτων – έκφραση γνώμης (Σχολιασμός κειμένων, άρθρων ή αποσπασμάτων).
3. Συγγραφή ενός σύντομου (200 – 300 λέξεις) δοκιμίου που θα περιγράφει τις εμπειρία και τις απόψεις σας από / σχετικά με τα ζητήματα που θίγονται στο μάθημα ή τις επιδράσεις του (μαθήματος) για την μελλοντική σας πορεία ως δασκάλων.

Ακαδημαϊκή ακεραιότητα

---

4. Ακαδημαϊκή ακεραιότητα:

- **Λογοκλοπή - internet - ακαδημαϊκή «απάτη» - λογικές συνέπειες**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1

- Αναγνωστοπούλου Μ. (2005). *Οι διαπροσωπικές σχέσεις εκπαιδευτικών και μαθητών στη σχολική τάξη*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.
- Αραβανής, Γ. (1998). *Πειθαρχία και εκπαίδευση. Ο ρόλος των ποινών και των αμοιβών στο σχολείο και στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Ζάχος, Θ. Δ. (2010). «Έλεγχος» και «Πειθαρχία» στο Σχολείο: Αναγκαιότητες και Κίνδυνοι για τα Παιδιά των Μεταναστών/στριών και των Χαμηλών Κοινωνικοοικονομικών Τάξεων. Στο: ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρακτικά του 1ου Πανελλήνιου Συνέδριου Επιστημών Εκπαίδευσης, τομ. Β', 368-376. Αθήνα: Σμυρنيωτάκης.
- Flitner A. 1997. *Αυταρχική ή φιλελεύθερη αγωγή*; Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Μπίκος, Κ. (2004). *Αλληλεπίδραση και κοινωνικές σχέσεις στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μπάμπαλης, Θ. (2005). *Η κοινωνικοποίηση του παιδιού στη σχολική τάξη*. Ατραπός.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2

- Νούτσος, Χ. (1988). *Η γκραμσιανή αντίληψη για την παιδαγωγική σχέση. Στο: Antonio Gramsci. Πενήντα χρόνια από το θάνατό του. Ιωάννινα: Επιστημονική εφημερίδα του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Παράρτημα αρ. 35.*
- Σολομών Ι. & Κουζέλης, Γ. (επιμ.) (1994). *Πειθαρχία και Γνώση*. Αθήνα: ΕΜΕΑ.
- Τσιπλητάρης Α. (2004). *Ψυχοκοινωνιολογία της σχολικής τάξης*. Αθήνα: Ατραπός.
- Wragg, E. C. (2003). *Διαχείριση της σχολικής τάξης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Ψάλτη, Α., Κασάπη, Σ. & Δεληγιάννη - Κουιμτζή, Β. (2012). *Σύγχρονα ψυχοπαιδαγωγικά ζητήματα: Ο εκφοβισμός στα ελληνικά σχολεία*. Αθήνα: Gutenberg.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

- Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
- Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες
- **Εικόνα 1:** Copyright
<https://www.cartoonstock.com/cartoonview.asp?catref=rma0203>
- **Εικόνα 2:** Copyright
http://oneirodrama12.blogspot.gr/2013/12/blog-post_22.html

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δημήτρης Θ. Ζάχος.
«Αυταρχισμός και δημοκρατία στο σχολείο και στη σχολική τάξη. Εισαγωγικά
- Γνωριμία με το μάθημα». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από
τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS324/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Κερμανίδου Θεοδώρα
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

